GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Marti'a, Joui'a si Sambat'a.
Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe siése luni 14 fr. pe anu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
a postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru flacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 123. **Joi 29 Octobre | 10 Novembre** **1881.**

Politic'a esteriòra austro-ungara.

Brasiovu, 29 Octobre.

„Suntemu in cele mai bune relatiuni cu tóte poterile" declarà de repetite-ori in delegatiunea ungara si 'n cea austrìaca dirigentulu provisoriu alu ministeriului de esterne, siefulu de sectiune Kállay. Nimicu nu caracteriséza mai bine acésta declaratiune decàtu faptulu, cà imediatu dupa visit'a Regelui Umberto la Vien'a ministeriulu imperialu pretinde dela delegatiuni sei voteze sum'a insemnata pentru fortificatiunile ce sunt a se face la fruntari'a monarchiei spre de Itali'a.

Mintea sanatósa vede indata contradicerea intre asigurare si faptu, ear' diplomatii se salvéza din strimtórea interpelatiuniloru cu cunoscut'a acsioma: „Si vis pacem para bellum". Asia a disu si ministrulu de finance comunu Szlavy, cà amiciti'a Austriei trebuie sè se intarésca — la fruntaria — pentru cá se fia cu atàtu mai multu pretiuita de càtra Regatulu vecinu italianu. Acést'a cerintia a dlui Szlavy earasi nu armoniéza nicidecum cu cuvintele respicate de d. Kállay in delegatiunea ungara, dupa care Austro-Ungari'a nu pretinde nimicu si n'are a se teme de nimicu din partea Italiei. Déca nu esista temere, de ce atunci ctàta cheltuiéla cu fortificatiunile la fruntaria?

„Este acest'a respunsulu ce se da la manifestarile de simpathita ale Italiei . . . si este óre adeveratu cà n'amu avé se ne tememu de locu de unu statu, care a fost destulu de tare spre a ne luá doue provincii?" esclama „Neue freie Presse" desaprobandu limbagiulu nepasatoriu si trufasiu alu d-lui de Kallay, care a fost sustienutu si de comitele Andrássy. Nici acest'a din urma, care aspira a ajunge earasi in fruntea afaceriloru esteriòre ale monarchiei, nu se teme de Itali'a. Curagiulu celu mare alu d-lui Andrássy a facutu deja odata unu cumplitu fiasco, candu era vorba cá o compania de soldati cu music'a sè se preamble prin Bosni'a negenatu si de atunci nu mai póte insuflá incredere. „N. fr. Presse" atinge acést'a córda slaba a comitelui. Tocmai diplomati'a austriaca, dice numit'a fóie, a fost prea de multe ori batuta de Itali'a, decàtu cá se aiba indreptatirea a se purtá cu atàta ingamfare façia de ea. Déca Itali'a din propria-i initiativa a cautatu amiciti'a nóstra, cu atàtu mai bine; dér' n'amu uitatu inca cà spre marea nóstra stricatiune ea a sciutu se caute si se gasésca si amiciti'a inimiciloru nostri."

Isi póte inchipui cineva ce impressiune neplacuta au trebuitu se produca cuvintele d-lui Kállay si ale lui Andrássy la Rom'a. Din caus'a acést'a fói'a oficiala dela Vien'a s'a grabitu de a declará cà vorbirile tienute in comissiunea delegatiunei austriace n'au fost reproduse esactu, ceea ce inse nu afla crediementu nicairi, deórece se scie cà unu membru alu delegatiunei redigéza raporturile.

Aceeasi atitudine nedefinita, ce se vede in relatiunile cu Itali'a, se observa si façia de Russi'a si in cestiunea Dunarei si a Orientului in genere. Numai intr'unu punctu pare a domni óre-care siguritate si claritate si acest'a este „intimitatea" cu Germani'a. Se pare chiaru cà diplomatii unguri ar' voi se evite ori-ce alta aliantia afara de aceea cu Germani'a, temendu-se cà nu cumva printr'o noua legatura sè se altereze intimitatea cu dlu de Bismarck, care a lucratu cu ei impreuna pentru cá punctulu de gravitare alu monarchiei se fia stramutatu la Bud'a.

Guvernulu austro-ungaru isi da silintia de a linisti pe Sultanulu in privinti'a scopului junctiunei drumului de feru dela Salonicu. Nimenea nu'ti este mai bunu amicu decàtu noi, i se dice Pórtei intr'unu momentu, candu se introduce in Bosni'a o lege de recrutare, prin care se calca in picióre suveranitatea Sultanului asupra provincieloru ocupate.

Asemenea se asigura din partea oficiului de esterne dela Vien'a cà Austro-Ungari'a sta pe bas'a tractatului dela Berlinu. Acestu tractatu cunósce numai o comissiune européna si nu o comissiune mixta sub presiedinti'a si influinti'a partiala a Austriei. Cu tóte astea cabinetulu dela Vien'a pretinde cà si ante-proiectulu seu ar' fi o mostenire a tractatului dela Berlinu. D-lu Kallay a vorbitu de „modalitati diferite ale solutiunei", ce le-ar' conditiuná importanti'a cestiunei si totusi dupa dreptu ar' trebui se esiste numai o singura modalitate, adeca aceea care ar' corespunde mai multu tractatului dela Berlinu.

Dupa Andrássy ar' esistá din contra numai o singura solutiune, aceea care ar' conveni mai bine cabinetului vienesu. Comitele este adeca de parere cà interessele Romaniei ar' fi „cu totulu identice" cu ale monarchiei austro-ungare si cà numai siovinismulu romanu ar' avé dorintie deosebite de ale d-lui Andrássy. Nu scimu déca diplomatulu unguru si-a càstigatu acést'a convingere cu ocasiunea visitei sale la Sinai'a, vedemu inse cà elu considera Romani'a deja cá o apertinentia a acestei monarchie. Altfeliu nici nu s'ar' poté intielege asertiunea lui, cà ar' fi unu interesu alu Romaniei cá Austro-Ungari'a se stapanésca Dunarea de josu.

Speramu inse cà in curendu d-lu de Andrássy se va convinge cà „siovinismulu romanu" se estinde asupra intregei Romanie si cà pretinde sè se dé Romaniloru ce este alu loru. Noi credemu cà interessele monarchiei nóstre la Dunare s'ar' asigurá multu mai bine prin respectarea drepturiloru si a interesseloru de vieatia ale statului romanu, decàtu prin calcarea loru.

Din delegatiunea ungara.

Comissiunea pentru afacerile esteriòre ale delegatiunei ungare a avutu o siedintia remarcabila in 6 Novembre, sub presidiulu comitelui Fr. Zichy, fiindu referentu Max. Falk (redactorulu diarului „Pester Lloyd". Dintre ministrii imperiali au fost de façia d. de Szlavy, ministrulu de finance comunu, d. de Kállay siefu de sectiune si directoru alu ministeriului de esterne, br. Falke siefu de sectiune, si consil. minister. Doczy: din partea guvernului ungaru: ministrulu de finance Szapáry si ministrulu br. Orczy. Va se dica cu esceptiunea baronului Falke toti representantii guvernului au fost unguri si astfeliu, fiindcà comissiunea e compusa totu numai de membrii maghiari, acesti'a au pututu se dica, cà sunt numai „ei intre ei."

Ludovicu Kárman a fost celu d'antaiu, care a adresatu unu sîru de intrebari d-lui Kállay. 1. despre relatiunile monarchiei cu Russi'a si despre scopulu si resultatulu intrevederei dela Danzig. 2. despre caletori'a regelui Italiei la Vien'a si scopulu ei si déca cabinetulu dela Berlin a fost intielesu cu acésta caletoria. 3. despre stadiulu, in care se afla cestiunea dunaréna si ce pedeci intimpina. 4. despre stadiulu, in care se afla cestiunea junctiunei drumuriloru de feru serbo-turcesci.

Cu privire la prim'a intrebare directorulu ministeriului de esterne d. Kállay dice, cà se póte respunde c'unu singuru cuventu, cà relatiunile monarchiei cu tóte puterile sunt cele mai bune si nu esiste nici o causa de a presupune, cà se voru schimbá spre mai reu. In privinti'a intrevederei dela Danzig nu póte dá unu respunsu precisu, deórace guvernulu austriacu nu a luatu parte la ea, cetesce inse unele raporturi ale ambasadoriloru austriaci dela Petersburg si Berlin, din cari se vede, cà la acést'a intrevedere nu s'au atinsu cestiuni concrete politice, ci cà a avutu numai in generalu unu caracteru pacinicu si conservativu, care va contribuí la intarirea pacii europene. Elu (Kállay) este personalu de parere, cà la Danzig nu s'a stabilitu nici in scrisu nici verbalu vreo conventiune. Ce se atinge de visit'a Regelui Italiei la Vien'a, initiativ'a a venitu dela Itali'a insasi, de aceea noi nu suntemu competenti a aratá motivele ei. Se póte inse deduce atàta, cà apropiarea de Austri'a este in propriulu interesu alu Italiei, càci, càtu ne privesce pe noi, n'avemu se ceremu nimicu dela Itali'a si nici n'avemu se ne tememu de ea. Trecêndu la cestiunea Dunaréna Kállay repete tóte càte le-a disu in delegatiunea austriaca. Asupra formei, ce-o va luá in viitoriu acésta cestiune nu se póte esprime. Kállay nu ignoréza marea importantia a solutiunei cestiunei Dunarene. Ea n'are numai o importantía natienala, ci si un'a internationala, atàtu pentru interessele economice, càtu si pentru cele politice. Insemnatatea cestiunei inse face cá se fia possibile mai multe solutiuni si cá la casu, candu calea apucata nu ar' duce la scopu, sê se póta cauta diferite modalitati spre ajungerea lui. Decisiunea in privinti'a acést'a inse trebuie se fia reservata noului ministru de esterne.

Comitele Anton Szechen apretiéza pe deplinu greutatile ce stau in calea solutiunei cestiunei Dunarene astadi cá si la 1856, candu s'a facutu o incercare pentru a-o resolvá.

Comitele Iuliu Andrássy este multiumitu mai alesu cu declaratiunea facuta de d. Kallay in privinti'a Italiei. Nici densulu (Andrassy) nu se teme de Irredenta ilaliana cu deosebire de candu suntemu prieteni cu Germani'a. Déca i-ar' fi succesu Irredentei a provocá unu resbelu intre Itali'a si Austri'a ar' fi fost possibile numai duóe eventualitati: séu cà învingea atunci acést'a era si victori'a partidei republicane, care a provocatu resbelulu, séu cà Itali'a ar' fi fost batuta, atunci lovitur'a acést'a ar' fi devenitu chiaru fatala pentru dinasti'a italiana. Este asié dér' convinsu despre sinceritatea amicitiei italiane, precum si cà adi nu noi, ci guvernulu italianu pazesce fruntari'a nóstra italiana. Càtu privesce cestiunea Dunarei, este possibilu cá asemenea sè se indrepte contra nóstra interessele siovinismului romanu (sic!) dér' interessele Romaniéi insasi sunt pe deplinu identice cu ale nóstre si de candu Romani'a a devenitu unu statu independentu si nu se mai bucura de scutulu deosebitu alu Europei, acestu Regatu este mai multu cá ori si candu avisatu a stá in buna intielegere cu noi.

Ministrulu de finance imperialu Szlávy crede cà comitele Andrássy n'a voitu se dica, cà de aci incolo n'ar' mai fi de lipsa a apera graniti'a nóstra despre Itali'a. (Andràssy: Am avutu in gandu numai mesurile estraordinare) Szlávy dice cà si elu l'a intielesu asié si cà cu tóte astea nu considera de superflue mesurile privitóre la siguranti'a fruntarieloru nóstre.

Ludovicu Csernatony voiesce se vorbésca si de intrevederea ce n'a avutu locu, intre Tiarulu si monarchulu Franciscu Josifu. Elu intréba déca este adeveratu cà a esistatu planulu unei asemenea intrevederi.

D. Beniamin de Kállay dice cà póte declará in modu oficialu cà de acésta intrevedere n'a fost vorb'a niciodata, nici de-o parte nici de alta si cà pêna acuma nu s'a intemplatu nimicu ce ar' stá in legatura fia si numai pe departe cu o asemenea intalnire.

Ludovicu Csernatony iea cu multiamire la cunoscintia declararea facuta adaugêndu, cà elu n'a voitu sê se pronuntie in contra unei asemeni intrevederi, càci ar' gasi'o cà este fórte firésca, numai se nu se intemple la ea lucruri cari ar' stá in contradicere cu interessele monarchiei.

Desideriu Szilágyi intréba déca nu cumva relatiunile nóstre cu Germani'a s'ar' fi schimbatu in urm'a intrevederei dela Danzig.

Dlu de Kallay respunde cà dupa intrevederea dela Danzig nu s'a intemplatu nici unu casu concretu, de unde s'ar' poté deduce cà s'au schimbatu relatiile nóstre cu Germani'a; din con-

tra amenduóe statéle procedu in intielegere de càte ori e vorb'a de unu interesu comunu. Si pana aci relatiunea nóstra a fost fórte intima si s'ar' poté dice cà in timpulu din urma intimitatea a devenitu si mai mare.

Desideriu Szilàgyi dice, cà din Cartea rosia s'a convinsu, cà intimitatea monarchiei cu Germani'a a esistatu si in cestiunile privitóre la Orientu si atunci candu interesele Austriei erau in contradicere cu ale Russiei, apoi intréba déca in privinti'a acést'a nu s'a adusu vr'o schimbare prin apropiarea Russiei de Germani'a?

Dlu de Kállay respunde, cà intimitatea austro-germana se manifesta pretutindeni, unde nu se contrariéza interessele nóstre cu ale Germaniei si cà cestiunea s'ar' poté intórce asié, cà óre nu cumva reapropiarea Russiei de Germani'a va avé de resultatu cà unele dificultati ce ni le-a creatu influinti'a Russiei in Orientu se voru delatura?

Respunsulu ilu iea la cunoscintia cu placere d. Szilágyi, cu atâtu mai vêrtosu cà budgetulu armatei insuflá neodihna si asemenea si fortificatiunile ce se facu la granitiv'a nóstra de spre Itali'a.

Comitele Szechen nu vede in aceste fortificari nimicu neliuistitoriu; ele sunt de lipsa pentru cá siguranti'a nóstra se fia independenta de situatiunea politica schimbaciósa.

Desideriu Szilágyi observa cà a voitu se dica cà prin relatiunile amicabile cu Itali'a n'amu economisitu inca pêna astadi nici unu cruceriu. La acést'a respunde Szlávy negativu, càci prin aceea cà nu s'au luatu mesuri estraordinare militare la fruntari'a nóstra italiana, totusi s'ar' fi economisitu multu.

Siefulu de sectiune Kallay arata apoi dificultatile ce le-a intimpinatu guvernulu in caus'a junctiunei drumuriloru de feru mai alesu din causa cà in. Pórta este de parere cà Austri'a numai de aceea doresce junctiunea dela Salonicu, pentru cà prin acést'a s'ar' usiurá inaintarea ei pêna la Salonicu. Guvernulu a declaratu Pórtei categoricu, cà n'are nici o intentiune de càtu de a aduce o usiurare comerciului. Acést'a a datu ansa la publicarea unei Irade, care dovedesce cà Pórt'a incepe a se impaca cu ide'a junctiunei.

Referentulu Max Falk dupa ce lauda acuratetia si prudenti'a repausatului ministru br. Haymerle atinge relatiunile monarchiei cu Serbi'a si cere deslusiri in privinti'a loru.

D-lu de Kallay dice, cà monarchi'a sub impregiurarile de façia póte comptá in totdéuna la amiciti'a sincera a Serbiei si cà acést'a amicitia ar' remané constanta si déca s'ar' schimbá guvernulu, càci deja ar' fi petrunsu in poporulu serbescu convingerea, cà este bine si folositoriu pentru elu a stá in buna intielegere cu monarchi'a nóstra.

Ref. Max Falk interpeléza, déca este adeveratu cà puterile straine ar' fi provocatu guvernulu austro-ungaru se iea mesuri contra Nihilismului socialismului s. a. s. a. D. Kallay nu póte respunde la acést'a intrebare dér' asigura cà cestiuni cá aceste economice si de justitia cadu in competentia guverneloru din ambele jumatati ale monarchiei.

In fine intréba Desideriu Szilagy déca legea militara bosniaca publicata de curendu a fost notificata Portei si in ce forma?

Ministrulu Szlavy respunde scurtu cà legea nu s'a notificatu de locu Portei. — Cu acést'a declaratiune se termina siedinti'a.

D-lu Tisza si maghiarisarea.

(Urmare si fine.)

Tisza trebue se rida de multe ori cá unu Mephisto vediendu, cà ce puçina ademenéla le trebue resboinicilor sei connationali, cá sè póta omulu calari pe ei serie de ani. Nimicu nu caracteriséza inse persón'a si politic'a lui mai bine decàtu unele enuntiatiuni ale lui facute in decursulu desbateriloru parlamentari asupra proiecteloru de adresa.

Marele maiestru de vorbe constatá cu fala, calculandu la vanitatea si credulitatea connatiunaliloru sei, cà natiunalitatile, precum aréta miculu numeru alu „intransigentiloru“, cum ii numesce Dsa, suntu deplinu multiamite cu politic'a Dsale distrugêtória de nationalitati. Cá sè stricamu puçinu bucuri'a Maghiariloru nostri, cari au aplaudatu la acés'a constatare, le aducemu aminte, cà pe tempulu „Reichsrathului“ fórte puçini dintre ei luara parte cá deputati, dér' pentru aceea totu esistá cestiunea maghiara si inca chiaru prin neparticiparea Unguriloru se documentá mai tare, cà ea esiste. Schmerling a disu odinióra façia de passivitatea Unguriloru: „Potemu asteptá.“ Acést'a o dice si Tisz'a façia de passivitatea Romaniloru. Istori'a aréta, cà Schmerling na pututu asteptá din caus'a desastreloru, ce au venitu din caus'a sfasiarei interne asupr'a imperiului; tare ne tememu, cà de dragulu dlui Tisza Clio nu va face esceptiune si tiér'a o va pati-o cá imperiulu, de nu mai reu. Dér' patriotiloru nostri puçinu le pasa de tiéra, candu e vorba de rass'a loru.

Alu duoilea punctu remarcabilu din vorbirea dlui Tisza este, in care recunósce pe façia, cà la alegeri s'au facutu abusuri mari dér' nu-numai din partea guvernamentaliloru, ci si din a opositiunaliloru si cà nu-i este cu potintia a delaturá aceste abusuri. Frumósa stare a lucruriloru intru adeveru, candu unu ministru-presiedinte marturisesce asié ceva si se dechiara elu pe sine necapace de a castigá respectu legiioru. Suntemu aplecati a crede, cà dlu Tisza lasa cursu liberu acestoru abusuri, pentru cà elu si politic'a lui tragu celu mai mare folosu din ele. Aci ne vine in minte, ce amu auditu odata din gur'a unui cortesiu. Fiindu vorb'a despre decurgerea unei alegeri de deputatu, Cortesiulu, care a fostu intre barbatii de incredere, dise, cà din partid'a contraria multi au votisatu càte de duóe-ori. Interpelatu, cà pentruce n'a protestatu in contr'a acestui abusu, dinsulu respunse cu unu surisu, care dicea, cà suntemu ómeni primitivi in lucruri de aceste: „pentru-cà ai nostri votisau si càte de trei ori,“ Hotiulu de pre pustele Ungariei nu face toietu, déca i se fura vre-o parechia de cai, ci-i fura indereptu recompensandu-se cu acea ocasiune si pentru ostenéla. E têma, cà Tisza lasa pe opositiunali sè faca abusuri la alegeri numai ca sè póta face si partid'a lui; apoi fiindu-cà ea dispune de mai multe si mai puternice mediulóce, firesce cà la acést'a trebsióra nici Tisza nu pagubesce. Cá sè se delature séu celu puçinu se se reduca aceste abusuri, i-am recomendá marelui maestru, cá sè modifice legea de alegere asié, cà fiacare cetatianu sè póta votisá acasa, in comunitatea s'a. Cu acést'a s'ar' delaturá afara de abusuri si nedreptatea, cà cea mai mare parte dintre alegêtori trebue sè mérga dile intregi prin noroiu pe vreme rea cu merinde in spate, cá sè-si eserceze dreptulu de alegere, càte la unu orasiu de regula unguerescu. unde, déca alegêtorii nu suntu de partid'a orasianiloru, nu li se dà nimicu nici pe bani, ba nici macaru adapostu contra eventualitatii unei tempestati pe candu cei din localitate suntu scutiti de tóte aceste si potu participá la alegere fara de ostenéla, fara de spese, in tóta comoditatea; — s'ar' evitá terorisarile prin orasiani façia de alegêtorii straini; s'ar' evitá adunarea unei masse mari de ómeni, cari in casu de bàtài si volnicii, cari, precum scimu, la noi suntu la ordinea dilei, se ciomagescu in modu infricosiatu, si ar' cadé de sine spesele intrebuintiate pentru ostasii comandati la alegeri. Acést'a s'ar' poté face usioru si asié dicêndu numai cu o trasatura de péna, dér' ne tememu, cà d-lu Tisz'a nu ar face-o, pentru-cà „atunci opositiunalii n'ar poté face abusuri.“

Din tóte cele premerse se vede prin urmare, cà dlu Tisza n'a facutu, de candu e la potere nici unu bine tierei si cà nu rolulu providentialu, ce si-'lu atribue si ce lasa ai se atribui de partid'a lui, 'lu sustiene la potere, ci egoismulu si lacomi'a unora si simplicitatea cea mare a multora.

Nu potemu sè nu facemu amintire aci de ceea ce a disu unu barbatu de mare capacitate, care apartiene partidei opositiunale moderate, d-lu Desideriu Szilágyi, pentru-cà acést'a justifica plangerile nóstre asupra vitregimei legiloru si desmintiesce intr'unu modu categoricu asertiunea foiloru maghiare de tóte culorile, cà noa nu ni s'ar' face intre marginele legei nici o nedreptate. Acestu barbatu dise in discursulu seu, tienutu cu ocasiunea desbaterei proiectului de adresa, intre altele.

„O guvernare si administratiune ecuitabila si drépta façia de natiunalitati ar' fi mediuloculu celu mai bunu spre a mulcomí natiunalitatile, pentru-cà ur'a loru provine mai alesu din lips'a dreptatii.“ Eca adeverulu esitu din gur'a unui barbatu, despre care nici inimicii lui nu potu dice, cà ar' fi unu agitatoriu alu natiunalitatiloru, eata de ce ne plangemu noi, de-candu s'a inauguratu er'a ungurésca, eata ce totu néga foile maghiare. La dis'a d-lui Szilágyi observamu numai, cà o guvernare si administratiune ecuitabila si drépta nu e de ajunsu spre a linisti si a indestuli natiunalitatile, pentru-cà aceste nu voru incetá a se luptá pêna-càndu nu li se va asigurá esistenti'a in statu cá natiuni, dér' cà o guvernare si administratiune drépta si ecuitabila façia de nationalitati, cari de presinte, precum marturisesce si dlu Szilágyi, nu suntu, ar' fi pactulu celu dantaiu spre a ne intielege si spre a ajunge apoi la pacea dorita de noi si de interesulu adeveratu alu statului. Dér' cu ce ar' figurá apoi Tisza inaintea maghiariloru? Credu, cà atunci iute ar' ajunge la capetulu rolului seu de omu providentialu pentru rass'a maghiara.

D'intre multele voci maghiare, cari s'au redicatu pro si contra in decursulu desbateriloru asupra proiecteloru de adresa, éra numai a lui Ludovicu Mocsáry a atinsu in modu binevoitoriu cestiunea nationalitatiloru. Constatamu cu durere, cà d'intre atàti maghiari, càti se afla in diet'a tierei si cu cari dejá de o multime de ani locuimu, asié dicêndu, sub acelesi acoperemente, numai unu singuru barbatu se afla, care se aiba semtiu si pricepere pentru cea mai mare trebuintia a fia-carui statu: pentru armoni'a si bun'a intielegere a fiiloru tierei. Viitoriulu a buna séma 'i va dá dreptu acestui barbatu prevedietoriu façia de toti cei orbiti de orgoliu, de vanitate si egoismu nationalu, dér' atunci va fi tardiu a repará erorile comise de càtra iesuitii cu kalpak si cu pinteni, cari s'au pusu in servitiulu siovinismului maghiaru.

Maghiarii si Romanii.

Este bine se cunóscemu opiniunea diareloru romane din Romani'a cu privire la situatiunea nóstra, a Romaniloru de dincóce. Eata ce scrie, cu privire la noi, „Poporulu“, organulu conservatoriloru betrani, sub titlulu: „Tirani'a maghiara contra Romaniloru“:

„Nedreptatile, ce se comitu dilnicu dincolo de Carpati in comptulu fratiloru nostri din Ungari'a si Transilvani'a, ne silescu a reveni càtu mai desu asupra impregiurariloru de acolo... Scopulu nostru este a dovedi fratiloru nostri cà ne interesamu de sórtea loru, cà suferintiele loru se resimtu si la noi. Venimu a impartasi durerile loru, càci durerea impartasita se mai alina si prin acést'a se mai sustine foculu nationalismului in aceste parti, lipsite de dragostea unei mame adeverate.

„Intre multele legi vitrege, menite a realisá maghiarisarea cu forti'a, incepe acuma a face ochi o alta lege, dupa chipulu si asemenarea suroriloru ei de mai 'nainte. In diet'a Ungariei va veni in desbatere proiectulu de lege, relativu la scólele medii, presentatu de domnulu Trefort, ministrulu culteloru si instructiunei publice si fericitorulu nationalitatiloru nemaghiare. Prin acestu proiectu de lege se comite unu nou atacu in contra drepturiloru garantate prin diferitele statute organice ale confessiuniloru, aprobate de imperatulu si regele Franciscu Iosifu si inarticulate in legile Ungariei.

„Desi aceste legi speciale ale confesiuniloru au fost puse pe basele cele mai anguste, totusi domnulu Trefort a aflatu cà ele sunt cu multu mai liberale decàtu sè se póta suprimá cu desevêrsire tóte sentimentele nationale. Nu este de multu, de càndu „Pester Lloyd“ a dedicatu autonomiei bisericei romane vr'o càti-va articoli de fondu, in care pretinde cá guvernulu maghiaru sè 'si exerciteze mai bine dreptulu de supraveghiare asupra tuturoru afaceriloru din metropoli'a romana, càci, vedi Dómne! acésta servesce de aren'a intrigeloru politice! Involuntaru ne vine in minte, façia cu aceste afirmatiuni, fabul'a „Lupulu si mielulu.“ Guvernulu maghiaru este acela, care indémna si corumpe sufletulu ... parintelui metropolitu Miron Romanulu, si ilu face se dè nefastele circulari catra clerulu romanu, in care acest'a este provocatu a alege cá deputati in camera pe candidatii guvernului — si apoi totu bietulu poporu romanu este acel'a, care baga politica in afacerile metropoliei? Ce batjocura!

„Noi scimu inse bine cà tóte acestea nu sunt decàtu numai nisce manevre din partea guvernului unguréscu, si cà tóte reclamele facute de jurnalele jidano-unguresci, in restringerea drepturiloru nationalitatiloru, nu sunt alt-ceva decàtu adeverat'a expressiune a intentiunii guvernului, care doresce numai ocasiunea de a mai forfecá puçinu din drepturile uationalitatiloru, ear' de alta parte voiesce sè se excuse inaintea acelora, cari i-au datu guvernului, la tóte ocasiunile, totu adjutorulu, possibilu. Jurnalele unguresci ceru restringerea drepturiloru nationalitatiloru la comand'a guvernului, in numele opiniunii publice maghiare, si guvernulu se grabesce a satisface càtu mai curendu pretensiuniloru sioviniste, presentandu camerei unu nou midiulocu de maghiarisare.

„Ne aducemu aminte inca cu totii de prim'a (?) lovitura data Romanismului, càndu s'a introdusu cu forti'a limb'a ungurésca in scólele poporale, fara a tiné séma cà deja in scólele medii, era ea de multu introdusa, si inca in mesura fórte ingreunatóre. N'a fost destulu atâta! Acum vine domnulu ministru maghiaru si pretinde, prin noulu seu proiectu,

— ca de acum inainte, totu professorulu de liceu séu gimnasiu, aplicatu la scóle confessionale romane, sêrbe, nemtiesci, etc., se fia bine versatu in limb'a maghiara. Trebue dér' cá profesorulu romanu se cunósca pê deplinu limb'a si literatur'a maghiara, càci alt-feliu densulu 'si póte pune tóta sciinti'a la fumu, cá si càndu cine-va déca nu scie unguresce, nu póte avé pregatirea necesara de profesoru!

„Ungurii, se vede, cà nici acum nu s'au desbaratu de nebuni'a loru de a crede cà: „extra Hungariam non est vita, si est vita non est ita.“ Dumnealoru credu cà sciinti'a se póte mâncá numai cu lingur'a ungurésca, si cà raiulu vietiei pamentesci se póte vedé numai prin ochilari ungouresci. . . .

„Pêna acum gimnasiele si liceele romanesci, in càtu privesce sciinti'a, s'au tinutu pe unu nivelu mai inaltu ca scólele unguresci de aceeasi categoria, cu tóte cà n'au avutu adjutoru dela statu nici macaru o para franta, si sciti pentru ce? Pentru cà professorii dela scólele romane, séu germane, n'au esitu din scólele de dresare ale Unguriloru, ci au venitu din scólele germane si francese, unde se póte omulu adapá din isvórele adeveratei sciintie. Acum iata inse cà, prin o mesura barbara, se isbesce din nou in sanctuarele fratiloru nostri! Eata cà se pune nóue pedice culturei nóstre natiouale! De acum inainte tinerii cari voru sè se pregatésca pentru gimnasiile si liceele romane, sustinute cu sudórea fetii romaniloru, nu voru mai puté se mérga in strainatate la studiu, càci, dupa cum dispune § 71 alu amintitului proiectu de lege, examenele, prin care li se va recunósce titlulu de profesoru, au se le faca in limb'a maghiara. . .

„Bine! Duca-se Ungurii pe calea loru, càci prapasti'a stà cu gur'a càscata spre a-i inghiti. Totulu ce ne mângaie este, cà fratii nostri din Transilvani'a si Ungari'a nu se voru desnadajdui, ci 'si voru incordá induoitu puterile, spre a puté infruntá cu succesu si acésta opintire de maghiarisare. Romanii de dincolo credemu cà dupa o experientia atàtu de bogata, voru sci cine sunt Ungurii si ce au se mai astepte dela ei. Din tóte cele ce se petrecu pe spatele loru voru fi invetiatu a distinge pe ómenii bine-voitori ai loru de aceia cari, amblandu dupa óse de rosu, amagescu poporulu cu promissiuni desierte á la Romanu metropolitulu si fêrtatulu seu Szabo, episcopulu. „Fide sed cui, vide!“

In 7 Novembre Regele Carolu a primitu in audientia cu ceremonialulu obicinuitu missiunea persana care ia transmisu felicitarile Siahului Persiei pentru proclamarea Regatului romanu. D. generalu Neriman Khan a datu M. S. Regelui din partea Siahului Persiei marele cordonu alu ordinului „Sórelui“ si „Leului“ de auru.

Dela Berlinu i se telegraféza „Romanului“ cà curtea de apelu a respinsu apelulu Kaufmann in contra stramutarii la Bucuresci a sediului societatii caieloru ferate. D. Kaufmann mai ceruse: a se opri provisoriu stramutarea sediului. Curtea 'i-a respinsu cererea. In fine ceruse a se impune guvernului indétorirea d'a mari cautiunea de 500,000 màrci ce a depusu. Curtea a respinsu si acést'a cerere, autorisandu chiaru restituirea cautiunii de 500,000 màrci. In sfêrsitu, curtea a condamnatu pe d. Kaufmann la chieltuieli de judecata.

Congressulu nationalu bisericescu gr. or.

In 14. Octobre se discutara raporturile comissiunei speciale pentru episcopiile ce au a se infiintiá si pentru fondurile comune. Raportorulu majoritatiei din comissiune, Anani'a Trombitasiu cetesce urmatórea propunere:

„Congressulu constata cà activitatea desvoltata de consistoriulu metropolitanu in cestiunea nouei arondari a provinciei metropolitane cu infiintiarea a doue eparchii noue, nu corespunde insarcinarei cuprinse in conclusulu congressualu din anulu 1878 Nr. 243 si indruméza pe consistoriu, cá pêna la procsim'a sessiune congressuala se caute a satisface pe deplinu insarcinarei avute, dandu-i totudeodata urmatórele inviatiuni speciale:

a) De óre-ce cestiunea oportunitatii nouei arendari nu impedeca culegerea si substernerea dateloru necesare — sinódele eparchiale voru avè a se pronuntiá numai asupra modului unde si cu ce teritoriu suntu a se infiintiá nouele eparchii, apoi asupra conditiuniloru principale de infiintiare, adeca asupra resurseloru materiale pentru sustienerea episcopiiloru cu apertinentiele acelora.

b) Dupa ascultarea barbatiloru competenti adeca a representantiloru legali din acele tiuuturi, cari prin nou'a arondare ar deveni desfacute de legatur'a actuala pe bas'a voturiloru si respective dorintieloru acestora si fara de a fi restrinsu la projectulu de arondare, cuprinsu in propunerea presidiala de sub Nr. prot. 142 alu congressului din anulu 1878. consistoriulu metropolitanu se elaboreze unu planu detaiatu 'si se-'lu substérna procsimului congressu.

c) Planulu nouei arondari se cuprinda cele mai esacte si sigure date in privinti'a datoriei noueloru episcopii cu agregatele acelora, cu observarea principiului, cà prin nou'a arondare dotatiunile presente ale episcopiloru actuali se nu se scurteze; ér' dotatiunea noiloru episcopi sè nu fia mai mica de 8000 fl. anuali.

Raportorulu minoritatii din comissiune At. Cimponeriu propune:

„Congressulu afla pertractarea acestui projectu sub impregiurarile presente nefavorabile neoportuna si lasa cestiunea episcopiiloru celoru noue in Timisiór'a si Oradea-mare deocamdata in suspenso; ér' consistoriulu metropolitanu se continue culegerea dateloru si a mijlóceloru neaperatu trebuinciόse spre efectuirea conclusului congressualu din anulu 1878 Nr. 243.“

La votare propunerea minoritatii cade, si congressulu primesce propunerea majoritatii de basa pentru desbaterea speciala.

La discutarea speciala se primesce in loculu introducerei din propunerea comissiunei urmatórea introducere facuta de P. Cosm'a: „Congressulu constata, cà materialulu ce l'a capetatu consistoriulu metropolitanu dela sinódele eparchiale nu este aptu, ca pe bas'a acelui'a consistoriulu se póta satisface insarcinarei cuprinse in conclusulu din anulu 1878 Nr. 243; déci cons. metr. se indruméza. . . (celelalte cá in propunerea comissiunei). Punctulu a) se primesce nestramutatu. In loculu puntului b), congresulu primesce urmatórea propunere a lui E. Brote: „Consistoriulu metropolitanu se insarcinéza a continuá lucrarea s'a cu adunarea materialului necesaru pentru inmultirea eparchiiloru, avêndu a raportá congressului procsimu stadiulu in care se afla cestiunea, eventualu a presentá unu planu.“ Punctulu c) se primesce fara nici o schimbare.

In siedinti'a de dupa prândiu se discuta cestiunea ridicarei vicariului archidiecesanu la rangu de archiereu.

Comissiunea prin raportorulu seu Annai'a Trombitiasi propune a se luá urmatoriulu conclusu: „Congressulu constata cà in cestiunea promovarei vicariului archidiecesanu la rangulu de archiereu s'au indeplinitu cele necesarii pêna la votulu sinodului archierescu, dreptu aceea poftesce pe prea santitii parintii episcopi a pronuntiá inca sub durata acestei sessiuni congressualu votulu loru, déca din punctu de vedere alu canóneloru bisericei nóstre esista séu nu esista vr'o pedeca pentru acea promovare. Vicariulu archidiecesanu promovatu fiindu la rangulu ierarchicu de archiereu congressulu 'i atribue tóte acele drepturi constitutionale, ce competu celorlalti archierei si anume: in sinodulu archierescu, in congressulu nationalu bisericescu si in consistoriulu metropolitanu.

„Congressulu enuntia, cà regularea afaceriloru presidiale intre archiepiscopulu si vicariulu archidiecesanu compete archiepiscopului si e de a se normá in contielegere cu sinodulu archidiecesanu prin unu regulamentu specialu.“

Metropolitulu - Presiedinte dice, cà inca dela dela inceputu a fost pentru promovarea vicariului la trépt'a archierésca si spera cà si acum póte fi pentru acést'a. Dupa dênsulu unu archiereu trebue se aiba o positiune stabila si definitiva in biserica. Este intrebare déca positiunea vicariului este dé astfeliu. Trece apoi la §. 118 din statut. organicu si reflectéza la cuprinsulu acelui § despre positiunea vicariloru, dicêndu, cà déca s'ar' pute vedé din § 118, cà positiunea vicariului este definitiva, usioru s'ar' puté pronunciá si asupra cestiunei dela ordinea dilei.

Dupa o desbatere viua la care iau parte mai multi deputati. D. Branu de Lemenyi face urmatórea propunere: „In cestiunea promovarei vicariului archidiecesanu la rangulu de archiereu, congressulu astépta inainte de tóte votulu santului sinodu eppesc. conformu hotarirei congressului din 1878 Nr. 244.“

P. Cosm'a, provocàndu-se la dreptulu canonicu alu metropolitului Siagun'a, este in potriv'a propunerei comissiunei. Dr. I. Gallu este pentru propunerea comissiunei, de óre-ce crede cà prin redicarea vicariului la rangu de archiereu nu se vatama statutulu organicu si de óre-ce acést'a ridicare este o drépta dorintia a archidiecesei. P. Dessénu dice, cà postulu de vicariu depinde dela vointi'a archiepiscopului. Temêndu-se deci cá nu cum-va archiepiscopulu se delature pe vicariulu devenitu archiereu si in chipulu acest'a se fia mai multi archierei intr'o diecesa (ceea-ce este in potriv'a canóneloru), se pronuncia contr'a propunerei comissiunei. N. Cristea sustine, cà postulu de vicariu este sistemisatu si subsistenti'a vicariului este asigurata. Totodata accentuéza, cà fiecare episcopu trebue se fia archiereu, déra nu trebue cá fiacare archiereu se fia episcopu cu eparchia. In casu de lipsa póte fi intr'o diecesa pe lênga episcopu si unu archiereu substitutu. Pentru propunerea comissiunei mai vorbesce si cavalerulu Puscariu; contr'a Dr. Pop'a. In fine Presidentulu declara, cà dupa parerea s'a ridicarea vicarului la rangu de archiereu pretinde modificarea statutului organicu. La votare se primesce propunerea d-lui Branu de Lemenyi.

Protestulu Metropolitului serbescu.

In Belgradu face mare sensatiune atitudinea mitropolitului Mihailu, destituitu printr'unu ukazu princiaru. In locu se parasésca resiedinti'a mitropolitana si se plece la manastirea sf. Petka, elu a adresatu printiului urmatorulu protestu:

„Altetia! Inlaturarea persónei mele din postulu de administratoru alu arhidiecesei Belgradului si mitropoliei din Serbi'a, precum si numirea episcopului Moise de Negotin cá Vicaru alu acestoru functiuni, este o nemesurata violare a legei, atàtu façia cu constitutiunea serba, càtu si façia cu Biseric'a ortodoxa. Biseric'a ortodoxa este recunoscuta prin constitutiune de biseric'a statului in Serbi'a si dupa principiile bisericei ortodoxe ea depinde exclusivu numai de patriarhulu din Constantinopolu, capulu Bisericei orientale. Demnitatea mea episcopala, si juramentulu meu publicu si solemnu, sanctitatea credintiei si inviolabilitatea drepturiloru bisericesci me obliga se le aperu si se remàiu in resiedinti'a mea cá siefu alu Bisericei serbe, aruncàndu anatem'a mea asupra actului dispositiei lumesci, cá asupra unui actu de violentia contra legiloru bisericesci in vigóre, prin care am fost destituitu numindu-se episcopulu Moise in loculu meu. Asupra persónei mele voru decide factorii competinti, anume patriarhulu din Constantinopolu, cá siefu alu Sinodului orientalu, Tiarulu rusescu, capulu supremu alu Bisericei rusesci, patriarhulu de Etiopi'a, patriarhulu de Ierusalimu, patriarhulu de Alexandria, Mitropolitulu de Muntenegru, Mitropolitulu Romaniei si Mitropolitulu Greciei. Eu amu apelatu la acesti capi supremi ai Bisericei ortodoxe si numai Sinodurile Bisericesci ortodoxe me potu destituí, dér' niciodata unu consiliu ministerialu, care nu e in dreptu a decide ceva in afaceri bisericesci.

„Cá cetatianu serbu si cá servitoru alu statului de 28 de ani mai invocu si art. 26 din constitutiunea serba, dupa care ori-ce cetatianu trebue tradusu inaintea judecatiei si nimeni nu póte fi condamnatu, inainte de a fi ascultatu si de a se fi aperatu contra acusariloru. Eu n'amu fost nici acusatu, nici tradusu inaintea tribunalului competentu, Procedur'a ministeriului vostru este peste mesura ilegala, ukazulu e nulu si neavenitu. Refusandu taxele financiare religióse, 'mi amu facutu numai datori'a, càci ele sunt o simonia façia cu biseric'a ortodoxa si de óre-ce ele s'au introdusu fara cá Sinodulu episcopalu si eu se fi fost consultati, de aceea Sinodulu le-a refusatu si ele au fost declarate cá nefiindu in vigóre prin semnaturile episcopiloru Victoru de Nisiu Vincenti de Ujitia, Moise de Negotin si Ierolimu de Siabatiu. Eu nu potu fi responsabilu pentru periculului unei scisiuni in Biseric'a serba.

Belgradu, 20 Octobre 1881.

Capulu Bisericei serbe si mitropolitu alu Serbiei.

Guvernulu serbescu 'si-a aprinsu prin destituirea metropolitului Michaile numai paie in capu. Partid'a lui Ristici se bucura si agita in tóta tiér'a cu succesu in favórea Metropolitului si a celorlalti episcopi, cari s'au declaratu solidari cu elu. Influenti'a austriaca, care predomina adi pe principe si pe guvernu va veni din nou in conflictu cu influenti'a russésca, care este inca mare in poporu, desi d. Kallay cu sanguinismulu lui a declaratu, cà simpathi'a pentru Austria ar' fi strabatutu pêna si la poporulu serbu. Se crede cà Russi'a va intreveni chiaru in favórea Metropolitului care a cadiutu intru atàtu in disgrati'a printiului Milan. Episcopii serbi nu numai cà aproba atitudinea Metropolitului loru, dér' continua a pro-

testá in contra tacseloru ce li se impunu pentru functiunile religióse si pentru santirea preotiloru cá vatamatór legiloru esistente bisericesci.

Diverse.

(Concertu in sal'a Redutei.) Autoritatea superióra (comiss. admin. comit.) concedêndu intrebuintiarea localului Redutei pentru concerte, serate, productiuni s. a. va avé locu astadi, Joi, alu doilea concertu alu capelei orasienesci sub conducerea maiestrului A. Brandner cu o programa fórte alésa.

(Parastasu.) Dumineca in 1/13 Novembre a. c. se va celebrá in biserica Sf. Treime din Cetatea Brasiovului unu parastasu pentru Dimitrie Andronicu, care a testatu averea s'a insemnata pentru promovarea meserieloru intre Romani si se va cuventá asupra acestei fapte nationale.

(Gastroscopulu.) Docentele dela universitatea din Vien'a d. Dr. I. Mikulicz a inventatu unu admirabilu instrumentu spre iluminarea si cercetarea stomacului. Acestu instrumentu si modulu de intrebuintiare alu lui este un'a din acele isbênde ale medicinei practice, ce se presenta ochiului profanu cá nesce minuni neesplicabile, despre cari abia crede, cà potu esiste. Audi d-t'a sè se incumete ei a luminá stomaculu omului pe din laintru prin electricitate si a se uitá apoi intr'insulu, spre a se convinge, déca se afla in stare sanatósa séu bolnava! Cititoriulu nemedicu ar' trebui se considere acést'a de o siarlatania de soiulu americanu, déca nu ar' fi faptu, ce s'a petrecutu eri in policlinic'a din Vien'a in presenti'a multoru professori si medici. Cetitoriulu va avé negresitu curiositatea de a aflá, cum este compusu instrumentulu, cu care se facu cercetari atàtu de neaudite. Nu de multu d. Mikulicz a descrisu in „Centralblatt für Chirurgie“ gastroscopulu inventatu de elu. Estragemu de aci urmatórele. Este o tiéva de 65 centimetre lungime si de 14 milimetre grosime, care se introduce prin gàtlegiulu patientului pêna in stomaculu lui. In acést'a tiéva se afla unu conductoru de electricitate isolatu, duóe tievisióre pentru apa, o tievisióra fina pentru aeru si unu spatiu mai mare pentru aparatulu opticu. La capetulu, cu care intra tiév'a in stomacu, este aninata o bucata de platina, care este acoperita cu-o ferestruica de cristalu. Acést'a platina prin caldur'a curentului electricu se rosiesce si ilumineza interiorulu stomacului si paretele lui; langa platina se afla o a duo'a ferestruica mai mica, ce acopere prism'a aparatului opticu, prin care icón'a interiorului stomacului se reflectéza asié, cá se-o póta vedé mediculu cercetatoriu. Intrég'a tiéva e tiépena, deórace inse o tiéva drépta nu s'ar' poté introduce in stomacu, ea este indoita la loculu ce corespunde cu concavitatea columnei vertebrale pectorale intr'unu unghiu de vreo 150 de graduri si la acestu locu earasi este bagata o prisma in intrulu aparatului opticu; la capetulu de susu alu tievei se afla pipele, prin care se induce electricitatea, ap'a si aerulu. Instrumentulu se introduce prin gur'a tare cascata a patientului in gàtlegiu, pentru acestu scopu trebue sè se apese puçinu la o parte nodulu gàtitiei (a inghitietórei) si apoi tiév'a intra pêna in stomacu. Mai inainte inse este de lipsa, cá patientulu se fia narcotisatu cu morphium, cá se devina intr'atàta nesemtitoriu pentru jidariturile instrumentului, incàtu se nu capete convulsiuni reflectorice de versatura, tuse séu de sugrumare; elu sufere apoi gatroscopulu astfeliu indusu 10—15 minute, cu tóte astea inse nu 'si perde semtirea séu cunoscinti'a si se póte intielege cu mediculu prin semne. Stomaculu insusi mai inainte se golesce cu pump'a si se spala bine; ear' dupa inducerea tievei se imple cu aeru, ce se induce din afara prin tiévisiór'a de aeru cu ajutoriulu unui balonu micu de cauciucu. Tiév'a se invêrte apoi si se intórce, se redica si se lasa in josu pêna ce capetulu de josu alu aparatului opticu se apropia de tóte partile stomacului, care se observa apoi cu deameruntulu de susu. Deórace inse nu este possibilu, cá tiév'a se fia giuru impregiuru invêrtita, din care causa se póte vedé numai o jumatate parte a stomacului, se introduce, spre a cercetá intregu stomaculu, unu alu doilea gastroscopu, a carui ferestruica la capetu se afla in partea opusa (stanga séu drépta). Déca ar' fi de lipsa sè se intrerupa instantaneu cercetarea, instrumentulu la celu mai micu semnu alu patientului indata póte fi scosu afara cu usiurintia. Precum se vede cercetarea cu gastroscopulu are órecare conecsiune cu cunoscutele productiuni nesdravene ale aceloru, cari spre spaim'a spectatoriloru isi baga càte o sabia prin gatlegiu pêna in stomacu; intrebuintiatu in servitiulu sciintiei, gastroscopulu va servi de aci incolo spre binele omenirei.

(Biletele ipotecare false) continua a se inmulti. Ieri s'a prinsu inca duoi individi, Enache Stanciu si Nae Manolescu, c'unu asemene biletu falsu, pe care se incercau se 'lu schimbe. De asta-data inse biletulu nu era de 5 ci de 500 lei.

(Fiertu de viu.) „Luptatorulu“ raportéza urmatorulu faptu infioratoru, intemplatu in Focsiani: In una din dilele trecute, la fabric'a de sapunu a d-lui Nica Romoscanu din tabacari, unu baiatu romanu in etate de 17 ani a cadiutu in cazanulu cu seu, ce fierbea in clocotu. Mórtea a fost instantanea. Oficerulu de stare civila, constatandu mórtea, a liberatu certificatulu cuvenitn pentru inmormentare. Se dice, adauge numit'a fóia, cà la acést'a fabricà este o calfa de jidanu. Dupa mai multe certuri ce a avutu cu acestu baiatu, 'i-a plesnitu in gandu, ca despre diua sculandu'lu din somnu, se 'lu pun a se mestece la seu. Baiatulu, sculandu-se si fiindu somnurosu, s'a suitu d'asupra cazanului, càndu totu in acelu timpu jidanulu 'i-a datu branci si baiatulu a cadiutu in cazanu. Acést'a e versiunea ce circula prin orasiu.

(Otrav'a prafului de plumbu.) Nu este de multu, de candu in nisce locuri impregiurulu lui Beroaers se intinsese o ból'a cu tóte caracterele unei otraviri; 541 de individi fura mai multu séu mai puçinu atinsi de acést'a ból'a, 412 au fost ferte bolnavi si 30 au muritu. Lungu timpu s'a cercetatu caus'a bólei, care nu incetá a rapì victimile sale, dér' inzedaru. In fine unu medicu surprinsu de asemenarea symptomeloru ivite la toti bolnavii, cunoscù fara a mai avé indoiéla, intocsicatiunea cu plumbu. Dér' de unde venea acést'a? Dupa trei luni de observatiuni elu a recunoscutu, cà tóte persónele atinse de acést'a bóla se aprovisionau cu faina provenita din aceeasi móra. Examinà fain'a, cercetà petrele mórei si s'a convinsu, cà aceste petre fiindu crepate si gaurite au fost drese prin plumbu turnatu in sparseturi si gaure. Frictiunea petreloru, una cu alta, sfaramà si pulverisà plumbulu aflatoru in crepaturi si gauri, pulberea plumbului se amestecà cu fain'a, care astufeliu contienea otrava.

(Cheiuri noue in porturile romane.) S'a primitu ofert'a societatii romane de constructiuni pentru construirea cheiuriloru dela portulu Zimnicea, Olteniti a si Calarasi. Eaca pretiulu oferitu de societate: pentru cheiulu din portulu Zimnicea 253,122 lei, 10 bani; pentru cheiulu din portulu Olteniti'a 271,419 l. 41 b. si 304,322 l. 93 bani pentru celu dela Calarasi. — La licitatiunea, facuta pentru construirea cheiului de lemnu in portulu Turnu-Magurele, a isbutitu d. Leyendecker. Sum'a cu care s'a acordatu acést'a lucrare este 422,570 lei. — La 10 Novembre, se va tiné licitatiune si pentru cheiurile porturiloru Corabi'a, Calafatu si Bechetu.

(Dinti si dentisti.) Damu càte-va cifre curióse, culese de celu din urma congresu alu dentistiloru americani, care s'a tinutu de curendu la New-York. Numerulu dentistiloru in Statele Unite e d'aprópe 12,000. In cursulu anului curinte, ei au pusu 3 milióne de dinti artificiali. Plumbuirea dintiloru singura consuma pe anu auru de 500,000 dolari, argintu si platina de 100,000 dolari. Americanii, inmormentandu pe mortii loru cu maselele artificiale si cu dintii cei plumbuiti, s'a calculatu, cà se 'nmormentéza in fia-care anu auru curatu pentru aprópe duóe milióne dolari (10 milióne lei) in cimitirele din Statele-Unite.

(O statistica a falimenteloru.) De la 1850 si pêna astadi au fost in Bucuresci numai 470 de falimente, dice „l'Indép. roum.“ Din acést a suma, numerulu falitiloru evrei se ridica la cifr'a de 243, adeca mai multu de jumatate. Eata o dovada invederata despre imoralitatea loru in afaceri. "R. W."

Contribuiri pentru balulu romanu din Vien'a.

Transilvani'a.

1. Prin colecta Dlui Iasifu S. Siulutiu, jude reg. pens. in Sibiiu. D-nii Dr. Mironu Romanulu, archiep. si metrop Sibiiu 20 fl. Br. D. Ursu, colonelu pens. 10 fl. Paulu de Dunca, cons. gub. in pens. 5 fl. Basiliu P. de Harsianu, adv. 1 fl. Iosifu St. Siulutiu, junde reg. pens. 4 fl. Sum'a 40 fl.

2. Prin Dlu Petru Solomon, prof. Blasiu List'a No. 13 dd. Timoteiu Cipariu, canonicu, Blasiu 5 fl. Const. Papfalvy, 5 fl. Ioanu Fekete, 2 fl. Ant. Vestemianu, 3 fl. I. Antonelli, 2 fl. B. Olban, advocatu, 1 fl. L. Ciato 1 fl. Sum'a 19 fl.

3. Prin I. Bran de Leményi cap. in pen. Buasiovu 6 fl.

4. Prin Dlu Spiridon Dimianu, adm. popescu in Bereczk List'a No. 39. dd. Spiridonu Dimian, adm. prot. in Bereczk, 2 fl. 27 cr. Const. Dimian, capelan 1 fl. Nicol. Crisbasianu, paroh, K.-Mártonos 1 fl. Nic. Comsia, paroch, Covasna 2 fl. George Fortuna, invatiatoru 1 fl. Ion Majoru, econom 3 fl. Sum'a 10 fl. 27 cr.

5. Prin Dlu Ioan Siandru, assesor magist. Sighisióra, List'a No. 188. dd. T. Zacharie Boiu, protop. Sighisióra 1 fl. Iosifu Besianu, jude Elisabetopole 1 fl I. Siandru, assesoru magist. Sighisióra 1 fl. 50 cr. Zach. Pusicariu, pract. de dreptu 1 fl. A. Horsia, notariu, reg. publicu 2 fl. P. Décsei, paroch, 1 fl. Gollianu, oficialu la perceptulu reg. 50 cr. Sum'a 8 fl.

6. P. T. Const. Stezariu, cap. ces. reg. pens Sibiiu 3 fl.

7. Prin Dlu Ant. Stoica, jude la Tabla reg. in Maros-Vásárhely, List'a No. 141. dd. Madamme Fogarasi, Maros-Vásárhely fl. 3. S. P. Barciann. jude la tabl'a reg. 1 fl. M. P. Grideanulu, adv. 1 fl. A. Stoica, jude la tabla reg. 2 fl. Sum'a 7 fl.

(Va urmá.)

Conspectulu premiatiloru la espositiunea romana din Sibiiu 1881.

(Urmare.)

Premiulu class'a IV.

a) diploma de recunoscintia.

126. Macelariu Eufrosina, cuverta de patu, Mercurea. 127. Manoiu G. Varvara, diferite, Sim. Bran. 128. Margineanu Maria, plapóma, Siurá-mica. 129. Mariuca Catitia, spacelu, Bogdana. 130. Maria Ravec'a, tiesaturi, Brateiu. 131. Marcu Andreiu, peptene, Galesiu. 132. Martian Liviu, elevu in gimnasiulu din Naseudu, modele de crist. 133. Mateiu Raveca, Chihesiu. 134. Mateiu Elen'a, masaritia, Craifaleu. 135. Medesianu Cornelia, covoru, Bucerdea. 136. Mesiota Vasile, palieriu, Brasiovu. 137. Milia Mari'a, diferite, Vestemu 138. Miclia Agafià, diferite, Tilisica. 139. Moldovan Eleonora, rochia. Sabadu. 140. Moldovanu Iulia, diferite, Boziasiu. 142. Morariu Paraschiva, panza, Beelran. 143. Munteanu Ioan, cojocariu, Teusi. Munteanu Ana, G. diferite, Mercurea. 145. Munteanu Elen'a, diferite, Vestem. 146. Munteanu Elen'a camasie, Boitia. 147. Muresianu Mari'a, diferite, Rosiulu de susu. 148. Musilea Ecaterina, façia de perina, Brasiovu. 149. Muti Alemanu, ved., surtie, Rasinari. 150. Neamtiu Paraschiva, diferite, Saliste. 151. Negrea Ecaterina, plapoma, Fagarasiu. 152. Negrea Lucretia, cusaturi, Fagarasiu. 153. Nicola Letitia, chipu de margele, Albacu. 154. Nicora Valeria, straiu de bumbacu. Deva. 155. Ogreanu Stoica Ana, covoru, Vestem. 156. Onea Rebeca lui Iacobu, diferite, B. prund. 157. Olariu Paraschiva, catrintie, Galesiu. 158. Olariu Mari'a brane, Galesiu. 159. Olteanu Ana, panzarii, Fenesulu s. 160. Pandrea Zinca, diferite, Fagarasiu. 161. Papiu Valeria, perina, Dev'a. 162. Paul Camila, brodarii, Dej. 163. Pavelea Valeria, masaritia, Naseudu. 164. Patareu Stoia Mari'a panzarii, Boitia. 165. Parau Mari'a panzanrii, Agnita. 166. Pavel Elen'a, façia de masa, Bistriti'a. 167. Pap Emili'a perina, Clusiu. 168. Persinari Melani, etager, Brasiovu. 169. Peteur Alecsandru, antimir, Satulung. 170. Petrariu Elen'a Georgiu, Galesiu. 171. Petrisior Mari'a, panze, Vaida-rece. 172. Petrisioru Teodoru, lucrari in lemnu, Beiu-alb. 173. Petrutia Ana, Avr. Galesiu. 174. Petrea Ioanu, cojocariu, Resinovu. 175. Pintea Sofia, catrintie, Monoru. 176. Pinciu Sora Al., diferite, Resinari. 177. Popu Emili'a n. Nagy, panzarii, Banisioru. 178. Popu Regina, invelitoare, Sinca-veche. 179. Popu Antiti'a, panzarii, Beiusiu. 180. Popu Ecaterina, diferite, Alba-Iuli'a. 181. Popu Ana si Mari'a, cuverta, Gherla. 182. Popu Neti, masaritia, Bobohalma. 183. Popu Elen'a, impletituri, Ludosiulu-mare. 184. Popu Simionu, desemnuri, elevu la gimn. din Naseudu. 185. Popu Amalia Bedu, panzarii, Boitia. 186. Popu Ana Domeniu, stergare, Boitia. 187. Popu Eufrosina, impletituri, Brasiovu. 188. Popu Agneta, diferite, Tabad. 189. Pocaj Sigismundu, herbarii, elevu la gimn. din Naseudu. 190. Popescu Hareti, cuverta, Fagarasiu. 191. Popescu E. G., panzarie, Topliti'a. 192. Popa I. Ana, diferite, Saliste. 193. Popa Mari'a, camasie, Predidiulu-mediu. 184. Porea Anica, camasie, Mediasiu. 195. Posa Mari'a Dan, Galesiu. 196. Pragia Ioan Lehu, ploste, Vidra-super. 197. Preda Dan Mari'a, panzarii, Cacova. 198. Radu Michaila, plugariu, Audu. 199. Ratiu Iudita, covoru, Samsudiu. 200. Ratiu Mari'a, ciorapi, Ghiladiu. 201. Rebega Ioan, diferite, Gurariului. 202. Receu Ana Gl., brane, Galesiu. 203. Reu Precup Mari'a catrintie, Ludosulu-mare. 204. Respop Mari'a, panzarie, Sacelu. 205. Romanu Nicolae, pantofariu, Sibiiu. 206. Romanu Vasarica, maneci, Ragla. 207. Romitan Ana, stergare, Tresnca. 208. Rosica I., pantofariu, Sibiiu.

(Va urmá.)

☞ Numerulu viitoriu alu „Gazetei Transilvaniei“ va aparé Dumineca.

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioanu Gött si fiiu Henricu.